

ENTOMOLOGISCHE BERICHTEN

MAANDBLAD UITGEGEVEN DOOR

DE NEDERLANDSE ENTOMOLOGISCHE VERENIGING

Deel 33

1 februari 1973

No. 2

Adres van de Redactie:

B. J. LEMPKE, Oude IJselstraat 12 III, Amsterdam 1010 — Nederland

INHOUD: V. S. van der Goot: Nederlandse Syrphidenvangsten in de lente van 1971 (Diptera, Syrphidae) (p. 21). — A. W. P. Maassen: Vlindervangsten te Montfort in 1971 (p. 24). — J. Meijer: Spinnen van Ameland (p. 26). — M. A. Lieftinck: *Chlorocypha pavonis* spec. nov., a new chlorocyphid dragonfly from West Africa (Odonata) (p. 32). — H. Patzak: Zur Identität von *Coleophora prunifoliae* Doets (Lepidoptera, Coleophoridae) (p. 38). — Literatuur (p. 23, 31: B. J. Lempke; p. 25: G. Kruseman; p. 31: W. N. Ellis; p. 40: L. P. S. van de Geest). — Korte mededelingen (p. 23: A. W. P. Maassen; p. 25: Aangeboden, Ruil; p. 39: Nieuwe aanwinsten voor de bibliotheek; p. 40: Mededeling van de Redactie).

Nederlandse Syrphidenvangsten in de lente van 1971 (Diptera, Syrphidae)

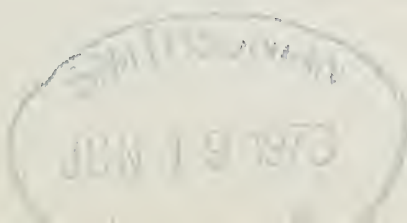
door

V. S. VAN DER GOOT

In dit artikel enkele algemene opmerkingen over het genus *Pipiza* waarvan het laatste woord nog lang niet gezegd is, benevens vermeldingen van zeldzame soorten.

Pipiza signata Mg. sensu LUNDBECK. STACKELBERG geeft in zijn werk in de *Pipiza*-tabel van de „Determineertabellen voor de Insekten van het Europese deel van de U.S.S.R.”, 5 (2): 48 de verschillen tussen *Pipiza signata* (Mg.) Lundbeck, *P. noctiluca* L. en *P. bimaculata* (Mg.) Lundbeck. De vertaling van het belangrijkste gedeelte luidt als volgt:

- 13 (14) Gezicht van het ♂ met witte haren. Vleugel op het midden met zwak ontwikkelde donkere vlek. De gele vlekken op de tweede tergiet van het achterlijf van het ♀ klein. 5½—7½ mm.
 P. signata (Mg.) Lundbeck
- 14 (13) Gezicht van het ♂ met zwarte haren. Vleugel doorzichtig of op het midden met min of meer ontwikkelde donkere vlek; in dit laatste geval de gele vlekken op de tweede tergiet van het achterlijf van het ♀ groter.
- 15 (16) Groter: 6½—10 mm. Gele vlekken op de tweede tergiet groter. Vleugel op het midden met donkere vlek. Tarsen op het basale deel geel. Achterlijf zwak glanzend *P. noctiluca* L.
- 16 (15) Van geringere grootte: 5½—8½ mm. Gele vlekken op de tweede

tergiet klein. Vleugel doorzichtig, zonder donkere vlek. Tarsen donkerder. Achterlijf sterk glanzend
 P. bimaculata (Mg.) Lundbeck en *P. notata* (Mg.) Lundb.

We lezen uit het bovenstaande dus, dat STACKELBERG de zoveelste auteur is die uit deze *Pipiza*'s niet veel wijzer is geworden. Hiervan getuigt het nadrukkelijk gebruik van de naam van LUNDBECK achter de echte auteursnaam bij *P. signata* Mg., *P. bimaculata* Mg. en *P. notata* Mg. Het wordt toch eens hoog tijd dat iemand de genitaliën van de ♂♂ onderzoekt om goede verschillen te vinden. Dit is nog nooit gedaan. Het zou b.v. een heel geschikte arbeid zijn voor een doctoraalonderwerp van een student in de biologie. Materiaal van deze groep is er in Nederland genoeg en de typen van MEIGEN staan in Parijs. Bij dit onderzoek zou dan ook *P. fenestrata* Mg. betrokken moeten worden, die alleen door COE onderscheiden werd. Dit is een soort die waarschijnlijk ook wel in het Nederlands materiaal te herkennen is, maar of dat veel zin heeft in dit stadium van onze kennis van het genus betwijfel ik. Dit geldt ook voor *Pipiza signata* Mg., officieel alleen bekend uit Nederland van exemplaren vermeld door Prof. DE MEIJERE. Ik heb verscheidene exemplaren onder mijn *noctiluca*-materiaal die men zo bij *signata* zou kunnen plaatsen, maar ook bezit ik exemplaren met b.v. een witte gezichtsbehaarung (♂) met een flinke portie zwarte haren, vooral onder de antennen. Zulke dieren vond ik b.v. ook onder het materiaal van VAN AARTSEN van 1970. Ik betwijfel of het veel zin heeft triomfantelijk een flink aantal *signata*'s te vermelden. In dit genus moet zeer fundamenteel onderzoek gedaan worden en dit moet gepubliceerd worden, ook als het b.v. onmogelijk blijkt in deze groep verschillen in de ♂ genitaliën te ontdekken. Hierbij zou ik dan ook de *noctiluca*-achtigen met vier vlekken (♂♂ en ♀♀) willen betrekken, die men nergens in de literatuur vermeld vindt, maar waarvan ik uit Nederland een flink aantal exemplaren bezit.

Ik mag besluiten met twee citaten uit LUNDBECK's boek — LUNDBECK, die door STACKELBERG als dé *Pipiza*-kenner naar voren geschoven wordt —: „By the present state of our knowledge of the species of *Pipiza* the above table may of course only be taken as an attempt” en „It will be seen that the two species which are most difficult to distinguish are *notata* and *signata*, just the two species about which I am not sure with regard to the specific distinctness”.

In 1971 ving ik voornamelijk te Cadier. Van deze vindplaats zijn vermeldenswaard 9 exemplaren van *Criorhina floccosa* Mg., 2 exemplaren van *Cr. ranunculi* Panzer, 1 exemplaar van *Cr. pachymera* Egger, 14 exemplaren van *Volucella inflata* Fabr. en 1 exemplaar van *Temnostoma bombylans* Fabr. (alle gevangen op 21 en 22.V). Bij het Bunder bos, op de Kruisberg, ving ik op 20.V een ♀ van *Criorhina floccosa* Mg. Van *Temnostoma bombylans* Fabr. ving ik 2 exemplaren bij Etzenrade, aan de Rode Beek op 31.V.

Tenslotte nog een nieuwe soort voor de Nederlandse fauna, nl. *Syrphus melanostomoides* Strobl, 2 ♀♀, Cadier, 21 en 22.V.1971. Deze soort valt onmiddellijk in het veld op, hoewel ze erg op *Syrphus grossulariae* Mg. lijkt. Ze vliegt echter in het voorjaar, als *grossulariae* nog niet te vinden is. Vergissing met *Syrphus nigritarsis* Zett. is wel mogelijk, maar daar is maar één exemplaar van uit Nederland bekend, zodat men, thuis determinerend, deze vergissing wel voor lief

zal willen nemen. Ik zelf dacht ook eerst met *nigritarsis* te doen te hebben, omdat de overhangende beharing van het notopleuron de indruk gaf ingeplant te zijn op het vlakke, voorste stuk van het mesopleuron. Bij *nigritarsis* is inderdaad dit deel van het mesopleuron behaard, bij *melanostomoides* is het kaal. Verder zijn alle tarsen van *nigritarsis* zwart, bij *melanostomoides* alleen de achterste. Op de voorzijde van het mesonotum staan bij *melanostomoides* twee onduidelijke, korte lengtestrepen, evenals bij *grossulariae*. Evenals bij deze laatste soort is het borststuk enigszins dof i.t.t. *Syrphus ochrostoma* Zett. Bij één mijner exemplaren zijn de mesonotumstrepen niet te zien, doordat bij het prikken wat vocht over het mesonotum is uitgevloeid. *S. melanostomoides* is zeldzaam in Europa. Ik heb tot nu toe slechts twee exemplaren gezien: één uit Tsjecho-Slowakije en één (zelf gevangen) uit Oostenrijk. De soort staat niet in het grote verzamelwerk van LINDNER, maar wel in het reeds genoemde werk van STACKELBERG.

Summary

The author makes, after reading the newest key by STACKELBERG for the genus *Pipiza*, a plea for research of the ♂ genitalia of the *P. noctiluca-bimaculata* group and also for publishing the results, even if it seems impossible to discern any difference in the ♂ genitalia of the "species" of this group.

Furthermore some records of rare Syrphid species of the Dutch fauna are mentioned and a species new to our country: *Syrphus melanostomoides* Strobl (2 ♀ ♀ from the extreme south of the Netherlands).

Literatuur

- LUNDBECK, W., 1916. Diptera Danica 5, Lonchopteridae, Syrphidae (*Pipiza*: 75—94). Copenhagen, London.
- STACKELBERG, A. A., 1970. Keys for the Identification of Insects of the European Part of the USSR 5 (2) (*Pipiza*: 48—49) Leningrad (Russian). Amsterdam 18, Nicolaas Anslinstraat 42.

Papilio machaon L. In Montfort en omgeving heb ik in 1971 meer imagines van *machaon* gezien dan ooit tevoren! Na de grote vakantie waren de rupsen op praktisch elk wortelveldje te vinden, de jongens brachten er dagelijks mee naar school.

(Aan de vele verzoeken om toezending van poppen kan ik niet voldoen, trouwens alle door de jeugd meegebrachte rupsen werden weer vrijgelaten.)

A. W. P. MAASSEN, Julianastraat 2, Montfort (Lb.).

Acrida. Dit nieuwe tijdschrift is het orgaan van de Association d'Acridologie, een internationaal georiënteerde vereniging die uitsluitend de bestudering van de sprinkhanen als doelstelling heeft. De zetel ervan is in Parijs gevestigd.

„*Acrida*” is een driemaandelijks tijdschrift. Ter aankondiging ontvingen wij de twee eerste afleveringen die respectievelijk in het eerste en tweede kwartaal van 1972 verschenen zijn. In totaal tellen deze XXII + 169 pagina's, zodat verwacht mag worden dat een compleet deel omstreeks 300 pagina's zal bevatten.

Beide afleveringen bieden een grote verscheidenheid aan artikelen, sommige in de Franse, maar de meeste in de Engelse taal en meest alle geïllustreerd met lijntekeningen of foto's. Dat een dergelijk tijdschrift met een vrij beperkte oplage niet goedkoop kan zijn, is onvermijdelijk.

Het lidmaatschap van de vereniging kost per jaar Ffr. 50. Hierbij is de prijs van het abonnement op „*Acrida*” inbegrepen. Bibliotheken kunnen zich abonneren voor Ffr. 200 per jaar. Het adres van de vereniging is: Association d'Acridologie, 105 boulevard Raspail, 75-Paris 6e. — LPK.